

Gazan humanitaarinen säätiö: Osasyllinen julmuuksiin ja Israelin velvoitteiden kiertäminen miehittäjävaltiona

Gazan humanitaarinen säätiö (GHF), joka perustettiin helmikuussa 2025 Israelin ja Yhdysvaltojen tuella, oli tarkoitettu jakamaan humanitaarista apua Gazan kaistalla 11 viikkoa kestäneen Israelin saarron keskellä, joka Yhdistyneiden Kansakuntien humanitaaristen asioiden koordinoitumiston (OCHA) kesäkuun 2025 raportin mukaan on ajanut yli 80 % Gazan 2,3 miljoonasta asukkaasta nälänhädän partaalle. GHF:n toiminnot ovat kuitenkin aiheuttaneet katastrofaalisia vahinkoja siviileille, sillä Gazan terveystieteiden ja riippumattomien todistajien mukaan sen avunjakelupaikoilla on tapettu yli 613 palestiinalaista ja loukkaantunut 4 200 toukokuusta 2025 lähtien. Nämä tapahtumat, jotka ovat tapahtuneet Israelin hallitsemilla militarisoituneilla alueilla ja joissa on ollut mukana aseistettuja yksityisiä turvallisuusurakoitsijoita, ovat johtaneet siihen, että yli 170 humanitaarista järjestöä, mukaan lukien Amnesty International ja Lääkärit ilman rajoja, ovat tuominneet GHF:n "kuolemanloukuksi" ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden (IHL) rikkomukseksi. Tämä essee väittää, että GHF muodostaa terroristijärjestön ja on osasyllinen sotarikoksiin, rikoksiin ihmisyyttä vastaan ja kansanmurhaan samalla kun se kiertää IHL:ää. Se tarkoittaa Israelin velvoitteita miehittäjävaltiona Gazassa, joita GHF heikentää, ja kehottaa toimivaltaisia viranomaisia nimeämässä, kieltämässä ja asettamassa sanktioita GHF:lle sekä Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) syyttäjää pyytämään pidätysmääräyksiä sen virkamiehille ja edustajille esitutkintakamarissa.

I. Israelin velvoitteet miehittäjävaltiona

Israel tunnustetaan miehittäjävaltioksi Gazan kaistalla huolimatta sen vetäytymisestä vuonna 2005, koska sillä on tehokas määräysvalta Gazan rajoilla, ilmatilassa, aluevesillä ja olennaisissa palveluissa, kuten Kansainvälinen tuomioistuin (ICJ) vahvisti vuoden 2004 neuvoa-antavassa lausunnossaan muurin rakentamisen oikeudellisista seurauksista ja myöhemmissä YK:n raporteissa. Vuoden 1907 Haagin säännöt, vuoden 1949 Geneven sopimukset ja vuoden 1977 lisäpöytäkirja I määrittelevät Israelin velvoitteet miehittäjävaltiona, jotka sisältävät:

1. **Siviilien suojeleminen:** Geneven neljännen sopimuksen (GCIV) artikla 4 määrittelee suojellut henkilöt siviileiksi, jotka ovat miehittäjävallan hallinnassa. Artikla 27 velvoittaa Israelin varmistamaan inhimillisen kohtelun, suojelemaan palestiinalaisia väkivallalta ja takaamaan heidän turvallisuutensa. GHF:n toimipisteillä tapahtuneet järjestelmälliset surmat – 59 Khan Yunisissa 17. kesäkuuta 2025 ja 37 Rafahin lähellä

16. kesäkuuta 2025 – rikkovat tätä velvoitetta, sillä Israelin koordinointi GHF:n kanssa altistaa siviilit tappavalle vaaralle.

2. **Humanitaarinen pääsy:** GCIV:n artikla 55 edellyttää, että Israel varmistaa elintarvikkeiden ja lääkintatarvikkeiden toimitukset miehitetyle väestölle, kun taas artikla 59 velvoittaa helpottamaan puolueettomien järjestöjen avustustoimia. 11 viikkoa kestänyt saarto, joka on aiheuttanut nälänhädän tasoista nälkää 80 %:lle gazalaisista (OCHA, kesäkuu 2025), rikkoo tätä velvollisuutta. Korvaamalla Yhdistyneiden Kansakuntien palestiinalaispakolaisten avustus- ja työjärjestön (UNRWA) neljällä GHF:n militarisoituneella toimipisteellä Israel estää turvallisen avun toimittamisen, mikä on vastoin lisäpöytäkirjan I artiklaa 8(c), joka suojelee humanitaarisia operaatioita.
3. **Kollektiivisen rangaistuksen kieltö:** GCIV:n artikla 33 kieltää kollektiiviset rangaistukset, mukaan lukien toimenpiteet, jotka vahingoittavat siviilejä teoista, joita he eivät ole tehneet. Saarto ja GHF:n tappavat toiminnot, jotka rajoittavat apua ja altistavat avunhakijat väkivallalle, muodostavat kollektiivisen rangaistuksen, kuten YK:n erityisraportit oikeudesta ruokaan totesi kesäkuussa 2025.
4. **Julkinen terveydenhuolto ja hyvinvointi:** GCIV:n artikla 56 velvoittaa Israelin ylläpitämään kansanterveyttä ja hygieniaa yhteistyössä paikallisten viranomaisten kanssa nälänhädän ja tautien estämiseksi. GHF:n riittämätön avustusjärjestelmä, joka jakaa epäselviä "aterioita" verrattuna UNRWA:n kattavaan apuun, pahentaa Gazan nälänhätäkriisiä rikkoen tätä velvollisuutta.
5. **Syrjimättömyys ja puolueettomuus:** IHL, mukaan lukien Geneven sopimusten yhteinen artikla 3, edellyttää siviilien puolueetonta kohtelua. GHF:n linjaus Israelin turvallisuustavoitteiden kanssa – YK:n järjestelmien kiertäminen vastustaakseen väitettyä Hamasin vaikutusvaltaa – heikentää puolueettomuutta ja rikkoo puolueettomuuden ja inhimillisyyden periaatteita YK:n yleiskokouksen päätöslauselmassa 46/182 (1991).

Israelin epäonnistuminen näiden velvoitteiden täyttämisessä, jota pahentaa sen tuki GHF:lle, helpottaa siviilien vahingoittamista ja nälkää, rikkoen IHL:ää ja mahdollistaen julmuuksia. GHF:n toiminnot, jotka tapahtuvat Israelin hallinnassa miehittäjävaltiona, tekevät molemmista osallisiksi kansainvälisen oikeuden rikkomuksiin.

II. GHF terroristijärjestönä

Terrorismi, kuten YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 1566 (2004) määritellään, sisältää tekoja, jotka on tarkoitettu aiheuttamaan kuolemaa tai vakavia ruumiinvammoja siviileille väestön pelottelua tai toimintaan pakottamista varten, kun taas vuoden 1999 kansainvälinen terrorismin rahoituksen tukahduttamissopimus (artikla 2) kattaa teot, jotka herättävät pelkoa yleisössä. GHF:n toiminnot täyttävät nämä kriteerit. Sen neljä jakelupistettä, jotka sijaitsevat militarisoituneilla alueilla, houkuttelevat epätoivoisia siviilejä alueille, joissa he kohtaavat tappavaa voimaa Israelin sotilaiden tai GHF:n aseistettujen urakoitsijoiden toimesta. Raportit dokumentoivat 613 kuolemaa ja 4 200

loukkaantumista, mukaan lukien tapaukset kuten 59 surmaa Khan Yunisissa ja 37 Rafahin lähellä. Entisen urakoitsijan todistus, jota Amnesty International siteerasi, väittää, että GHF:n vartijat ampuivat väkijoukkoja kohti, mikä viittaa suoraan osallistumiseen. Tämä väkivallan malli Gazan näläkriisin keskellä pelottelee palestiinalaisia, estää heitä hakemasta apua ja vahvistaa Israelin kontrollia, mikä on linjassa päätöslauselman 1566 terrorismin määritelmän kanssa.

III. Osasyylinen sotarikoksiin

Sotarikokset Rooman perussäännön artiklan 8 mukaisesti sisältävät tahalliset surmat ja hyökkäykset siviilejä vastaan aseellisissa konflikteissa. Geneven sopimusten yhteinen artikla 3 kieltää väkivallan siviilejä vastaan ei-kansainvälisissä konflikteissa, kuten Israel-Hamas-konfliktissa. GHF:n militarisoituneet toimipisteet, jotka on koordinoitu Israelin joukkojen kanssa, mahdollistavat tällaiset rikkomukset. YK:n ihmisoikeustoimisto raportoi, että Israelin sotilaita oli väitetyksi määrätty ampumaan aseettomia avunhakijoita, Haaretzin tutkimuksen mukaan, ja GHF:n epäonnistuminen toimipisteiden siirtämisessä huolimatta 613 kuolemasta viittaa osallisuuteen. Helpottaessaan hyökkäyksiä siviilejä vastaan GHF avustaa ja yllyttää sotarikoksiin Rooman perussäännön artiklan 25(3)(c) mukaisesti, joka pitää yhteisöt vastuullisina tietoisesta avunannosta rikkomuksiin.

IV. Osasyylinen rikoksiin ihmisyyttä vastaan

Rikokset ihmisyyttä vastaan Rooman perussäännön artiklan 7 mukaisesti sisältävät murhan, hävittämisen ja epäinhimilliset teot osana laajalle levinnyttä tai järjestelmällistä hyökkäystä siviilejä vastaan tietoisesti. 613 kuolemaa GHF:n toimipisteillä muodostaa järjestelmällisen hyökkäyksen niiden toistuvuuden ja laajuuden vuoksi. Toimimalla tappavilla alueilla ja korvaamalla UNRWA:n turvallinen järjestelmä GHF tietoisesti mahdollistaa murhan (artikla 7(1)(a)) ja epäinhimilliset teot (artikla 7(1)(k)). YK:n varoitus "hävittämisestä" nälänhädän kautta (artikla 7(1)(b)) yhdistää GHF:n roolin Gazan 80 %:n nälänhätäriskiin näihin rikoksiin, koska se pahentaa kärsimyksen olosuhteita.

V. Osasyylinen kansanmurhaan

Vuoden 1948 kansanmurhasopimus määrittelee kansanmurhan teoiksi, joiden tarkoituksena on tuhota kokonaan tai osittain suojeltu ryhmä, mukaan lukien surmaaminen (artikla II(a)) tai fyysiseen tuhoamiseen tähtäävien olosuhteiden aiheuttaminen (artikla II(c)). Osallisuus syntyy tällaisten tekojen avustamisesta tietoisesti (artikla III(e)). GHF:n toiminnot, jotka mahdollistavat 613 kuolemaa ja nälän 80 %:n nälänhätäriskin keskellä, edistävät palestiinalaisten tuhoamiseen johtavia olosuhteita. ICJ:n vuoden 2024 päätös mahdollisesta kansanmurhasta Gazassa vahvistaa tätä väitettä. Houkuttelemalla siviilejä tappaviin paikkoihin ja heikentämällä apua GHF avustaa kansanmurhatekoja, mikä tekee siitä osallisen artiklan III(e) mukaisesti.

VI. GHF kuolemanloukuna ja IHL:n kiertäminen

GHF:n malli on kuolemanloukku, joka kiertää IHL:n määräyksiä turvallisesta ja puolueettomasta avun jakamisesta (Geneven sopimukset, yhteinen artikla 3; lisäpöytäkirja II, artikla 18). Toisin kuin UNRWA:n 400 turvallista jakelupistettä, GHF:n neljä militarisoitua toimipistettä luovat kaaosmaisia ryntäyksiä, altistaen siviilit tarkka-ampujille ja aseistetuille urakoitsijoille. Raportit ampumisista, mukaan lukien 59 kuolemaa Khan Yunisissa ja 37 Rafahin lähellä, sekä kansalaisjärjestöjen kritiikki ja X:n postaukset, jotka kutsuvat GHF:ää "tappovyöhykkeeksi", korostavat tätä tappavaa suunnittelua. Linjautumalla Israelin turvallisuustavoitteisiin kiertääkseen YK:n järjestelmiä ja vastustaakseen väitettyä Hamasin vaikutusvaltaa GHF rikkoo puolueettomuuden ja inhimillisyyden periaatteita yleiskokouksen päätöslauselmassa 46/182 (1991). Tämä kiertäminen muuttaa humanitaarisen avun kontrollin ja vahingon mekanismiksi, heikentäen Israelin oikeudellisia velvoitteita ja kansainvälisiä humanitaarisia periaatteita.

VII. GHF:n oikeudellinen romahdus Sveitsissä

Gazan humanitaarisen säätiön läpinäkyvyyden ja institutionaalisen legitimitetin puute vahvistettiin, kun Sveitsin liittovaltion säätiöiden valvontaviranomainen (ESA) aloitti likvidaatiomenettelyn GHF:n Genevessä rekisteröityä haaraa vastaan 2. heinäkuuta 2025. ESA mainitsi useita Sveitsin säätiölain rikkomuksia, mukaan lukien: - Ei Sveitsissä asuvaa hallituksen jäsentä allekirjoitusoikeudella, - Vähemmän kuin kolme lain edellyttämää hallituksen jäsentä, - Ei Sveitsin pankkitiliä tai kelpoista osoitetta, - Ei akkreditoitua tilintarkastuselinä.

GHF myönsi, että sen Sveitsin haara oli toimimaton varayksikkö, joka ei koskaan harjoittanut toimintaa Sveitsissä, ja vahvisti, että se oli toiminnallisesti Yhdysvalloissa (Delaware). ESA julkaisi 30 päivän likvidaatioilmoituksen Sveitsin virallisessa kauppalehdessä. Toukokuussa 2025 **TRIAL International**, Genevessä sijaitseva oikeudellinen kansalaisjärjestö, jätti kaksi virallista hakemusta, joissa pyydettiin tutkimaan, rikkoiko GHF:n toiminta Sveitsin lakia ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta, vedoten puolueettomuuden ja tasapuolisuuden puutteeseen.

GHF:n rakenteellinen noudattamatta jättäminen kumoaa minkäänlaisen hyvässä uskossa toimimisen oletuksen. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja Sveitsin sääntelyjärjestelmien mukaan **organisaation legitimitetti** – osoitettu läpinäkyvällä hallinnolla, paikallisella valvonnalla ja vastuullisuudella – on edellytys laillisille humanitaarisille operaatioille. GHF:n täydellinen epäonnistuminen näiden standardien täyttämisessä tukee kumottavissa olevaa oletusta, että se on pahantahtoinen tai valtion väline, joka on tarkoitettu heikentämään puolueetonta avunjakelua.

VIII. Toimintakehotus

1. Nimeäminen, kielto ja sanktiot toimivaltaisten viranomaisten toimesta

- o **YK:n yleiskokous:** Vedoten päätöslauselmaan 377A ("Yhdistyminen rauhan puolesta") yleiskokouksen tulisi kutsua koolle 10. hätäerityisistunto julistamaan GHF terroristijärjestöksi ja painostamaan varojen jäädyttämistä,

matkustuskieltoja ja rahoituskieltoa – tämä vaatii kahden kolmasosan enemmistön, joka on saavutettavissa Gazan tulitaukopyrkimysten tuen vuoksi.

- o **Kansalliset hallitukset:** Valtiot – erityisesti Arabiliiton, Afrikan unionin ja globaalin etelän sisällä – tulisi yksittäin nimetä GHF terroristiysiköksi kansallisten terrorisminvastaisten lakien nojalla, jäädyttää sen varat ja kieltää yhteistyö. Ennakkotapauksia ovat yksipuoliset ISILiin liittyvien yksiköiden nimeämiset.
- o **Alueelliset elimet:** EU, Arabiliitto ja Afrikan unioni tulisi hyödyntää sanktiomekanismejaan jäljittelemällä toimenpiteitä, kuten EU:n rajoituksia Pohjois-Koreaa vastaan YK:n turvallisuusneuvoston vuoden 2022 veton jälkeen.

2. Rikosoikeudellinen vastuu ICC:ssä

ICC:n syyttäjän tulisi pyytää pidätysmääräyksiä Rooman perussäännön artiklan 58 mukaisesti GHF:n johtajille, hallituksen jäsenille ja turvallisuusurakoitsijoille, jotka liittyvät tappaviin avunjakelupaikkoihin. Perusteita ovat:

- o **Artikla 25(3)(c):** Avustaminen ja yllyttäminen sotarikoksiin,
- o **Artikla 7:** Rikokset ihmisyyttä vastaan,
- o **Artikla 6 + kansanmurhasopimuksen artikla III(e):** Osallisuus kansanmurhaan.

Palestiinan jäsenyys ICC:ssä vuodesta 2015 alkaen antaa tuomioistuimelle toimivallan Gazaan. YK:n ihmisoikeusneuvoston kesäkuun 2025 päätöslauselma, joka kehottaa tutkimaan avunjakelupaikoilla tapahtuneita uhreja, tarjoaa lisäperusteita syyttäjän toiminnalle.

Johtopäätös

Miehittäjävaltiona Gazassa Israel on velvollinen Haagin sääntöjen, Geneven sopimusten ja lisäpöytäkirjan I mukaisesti suojelemaan siviilejä, varmistamaan humanitaarisen pääsyn ja estämään kollektiiviset rangaistukset. GHF:n toiminnot – Israelin koordinoimana – ovat aiheuttaneet yli 613 kuolemaa ja edistäneet nälänhätää, joka vaikuttaa yli 80 %:iin gazalaisista. Nämä teot muodostavat terrorismin (YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1566), sotarikokset (Rooman perussäännön artikla 8), rikokset ihmisyyttä vastaan (artikla 7) ja kansanmurhan (kansanmurhasopimuksen artikla II). GHF:n oikeudellinen romahdus Sveitsissä purkaa entisestään kaiken legitimitietin narratiivin. Kansainvälisen yhteisön on toimittava päättäväisesti: GHF on nimettävä, kielletävä, sanktioitava, ja sen johtajat on saatettava rikosoikeudelliseen vastuuseen. UNRWA:n keskeisen humanitaarisen roolin palauttaminen on välttämätöntä Gazan siviilien suojelemiseksi ja kansainvälisen oikeuden ylläpitämiseksi.